

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ ÖNEMLİ Mİ?

Aydınlık Gazetesi, 26 Haziran 2012

Yıldırım Koç

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 1919 yılında kuruldu.

ILO Anayasası, I. Dünya Savaşı'nın galip devletleriyle Almanya arasında imzalanan Versay Antlaşmasının bir bölümüdür. Pek bilinmez ama, galip devletlerin Osmanlı ile imzaladığı Sevr Antlaşmasının bir bölümü de ILO Anayasasıdır (Bkz. Sevr Antlaşması, Bölüm XII: Çalışma; Kesim I: Çalışmanın Örgütlenmesi; Madde 374-414).

ILO, Rus Devrimi'nin Avrupa'da devrimci bir dalgaya yol açtığı koşullarda, 1919 Şubat sonunda toplanan Komünist Enternasyonal (Komintern, III. Enternasyonal) kuruluş kongresinden sonra oluşturuldu.

Komintern, Rus Devrimi'nin Avrupa'da yayılmasını amaçlayan bir "dünya komünist partisi" idi; kapitalizmi yıkmayı, komünistlerin öncülüğündeki işçi sınıflarının iktidara gelmesini amaçlıyor, sınıf mücadelesini geliştirmeye çalışıyordu.

ILO ise kapitalizm çerçevesinde reformlar yoluyla sınıf mücadelesini engellemeye, sınıflar arasında diyalogu geliştirmeye, bu anlayış uyarınca temel hak ve özgürlüklere ilişkin güvenceler sağlamaya çalışıyordu.

ILO'nun Komintern'e alternatif olarak kurulduğu kavranılmadan, bu örgütün 2012'de yaşadığı sorunlar değerlendirilemez.

Türkiye'de ILO konusunda yazarların hemen hemen hepsi, bu örgütün 1919 yılından günümüze kadar bir çizgiyi izlediğini zanneder.

Halbuki ILO'nun çizgisi, kapitalizme ve emperyalizme karşı güçlerin gücüyle bağlantılıdır.

1919-1921 döneminin ILO'su ile, 1921-1928 döneminin ILO'sunda izlenen politikalar birbirinden farklıdır.

Almanya'da faşistlerin iktidara gelmesinden önceki ILO'dan beklenenlerle, 1934 yılında Sovyetler Birliği'nin ve ABD'nin ILO'ya katılması sonrasındaki ILO'nun anlayışları farklıdır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyetler Birliği'nin ILO dışında bulunduğu ve Soğuk Savaş'ın tüm şiddetiyle sürdüğü yıllarla, 1955 ve sonrasında Sovyetler Birliği'nin ve etkilediği ülkelerin ILO'daki gücünün arttığı, bağımsızlığını yeni kazanan eski sömürgelerin Bandung Konferansı sonrasında oluşturdukları Bağlantısızlar Hareketi'nin ILO'yu kullanmasıyla yaşanan sorunlar farklıdır.

ILO, ifade edilmiş temel amaçları zaman içinde değişmemekle birlikte, uluslararası politikada dönem dönem farklı biçimlerde kullanılmış bir yapılanmadır.

ILO, uluslararası kanun niteliğinde Sözleşmeler kabul eder. Ülkeler, onayladıkları Sözleşmeler nedeniyle ILO tarafından denetlenir ve eleştirilir. Ancak ILO'nun yaptırımını yoktur. Türkiye'de konuyu bilmeyenlerin çok önemsedikleri bazı düzenlemelerin hiçbir somut etkisi olmaz.

Nitekim 2012 yılı Haziran ayının ilk iki haftasında toplanan ILO Uluslararası Çalışma Konferansı 101. Toplantısında, onaylanmış ILO Sözleşmelerinin uygulanmasında yaşanan sorunların küçük bir bölümünün incelemeye alındığı Standartların Uygulanması Komitesi'nde işveren grubunun tavrı, dünya dengelerindeki değişimin ILO'ya yansımalarıdır. Bu komitede sendikal hak ihlallerine ilişkin gözlemlerin incelenmesi için, işveren grubunun da onay vermesi gerekmektedir. İşveren grubu bu yıl bu onayı vermediği için, Türkiye'nin 87 sayılı Sözleşmeyi ihlaline ilişkin gözlemler tartışma konusu yapılamadı.

Ancak ILO önemlidir.

ILO'nun önemi onun gücü ve yaptırımlarından değil, Anayasamızın 90. maddesine göre ILO Sözleşmelerinin doğrudan uygulanır olmasındandır. Diğer bir deyişle, ILO Sözleşmeleri ile iç mevzuatımızın çelişmesi durumunda, yargıçlar, mevzuatımızdaki çelişkili hükümleri "yok" sayarak, ILO Sözleşmesini doğrudan uygulamak zorundadır.

ILO'yu abartmayın; ancak önemini de bilin.